

Jaarverslag 2016

Een speels jaar

Dankzij de inzet van vrijwilligers in het hele land en de giften van onze donateurs en anderen heeft de Bomenstichting zich ook in 2016 kunnen inzetten voor de bomen in steden, dorpen en op het platteland. Kort samengevat doen wij dit door belangstelling voor bomen te wekken, te stimuleren dat gemeenten en andere boombeheerders verstandig met bomen omgaan, vraagbaak te zijn bij geschillen over bomen, te helpen met (bezwaar)procedures en zo nodig zelf voor bomen op te komen. Een hoogtepunt vormde de uitgave van het nieuwe boek 'Leve(n)de speelplekken, bomen in het middelpunt'. Een handleiding om levende bomen een plaats te geven in het leven van kinderen (en volwassenen). Of het nu om oude bomen gaat, of nieuw aan te planten bomen. Het boek is positief ontvangen door gemeenten, particulieren, scholen en de pers.

Bestuur

Begin 2016 heeft het bestuur een 'bosdag' gehouden. In een bosrijke omgeving hebben we gezamenlijk teruggeblikt (wat gaat er goed, wat kan beter) en de lijn voor de komende jaren uitgezet. Dit resulteerde in het [beleidsplan 2016-2017](#). Eind 2016 kwam Hans Borren het bestuur versterken: notaris te Amsterdam en groot liefhebber van bomen en vogels.

Contactpersonen

Jaarlijks organiseren we een landelijke dag voor de contactpersonen, vrijwilligers die in de eigen gemeente de belangen van de bomen behartigen. Het doel van de bijeenkomst is bijscholing, ontwikkelingen delen en elkaar ontmoeten. De dag vond dit jaar plaats in het Bezoekerscentrum Gooi en Vechtstreek van Natuurmonumenten in 's-Graveland. Annemiek van Loon vertelde over het nieuwe boek 'Leve(n)de speelplekken'. Veronica van Amerongen liet zien hoe bij de renovatie van parken vaak te weinig rekening wordt gehouden met de aanwezige bomen, de bodemstructuur en buurtbewoners. Gelukkig toonde zij ook hoe het wel goed kan gaan. Haar presentatie is als artikel verschenen in het winternummer van Bomennieuws. Na de lunch begeleidden Johan van Galen Last, beheerder van het terrein, en Jeroen Philippona, deskundige op het gebied van monumentale bomen, de deelnemers langs indrukwekkende, monumentale bomen.

In het najaar was de tweede (jaarlijkse) dag, nu vooral voor de regio Brabant en Limburg. Joep van Bergeijk, regiocoördinator, nam hierin het voortouw. De locatie was Huis Leeuwenstein in Vught. Ton Stokwielder presenteerde de activiteiten van Stichting Wereldboom onder de titel 'Mensen en Bomen' en Pius Floris nam ons mee in de wereld van de Mycorrhiza, bodemschimmels. Tijdens de middagexcursie werden de bomen in het nabijgelegen Reeburgpark aan een inspectie onderworpen.

Donateurs

Donateursdag

Met ruim 60 donateurs hebben we in 2016 Paleispark Het Loo bezocht. Een uitgebreid gebied met talrijke monumentale en indrukwekkende bomen. De boswachters Herman Horstman en Chantal Spies waren onze gidsen, met assistentie van Annemiek van Loon, Anja Koning en Gerrit-Jan van Prooijen. We zagen o.a. de hoogste boom van Nederland (Douglasspar) en een indrukwekkende oude eikenlaan. Natuurlijk bezochten we ook het uitgebreide sprengengebied: bronnen met helder en schoon (drink)water. Een artikel over Paleispark Het Loo verscheen in het zomernummer van Bomennieuws.

21^e Dierckxlezing

Boomspecialist Tom Joye, werkzaam bij Inverde in België, heeft de 21ste Dierckxlezing gehouden onder de titel 'Oud worden, het is niet alle bomen gegeven'. Hij liet op indrukwekkende wijze zien hoe behalve de groeiplaats ook genen, buurbomen en symbionten invloed hebben op de ontwikkeling van bomen. De opkomst was groot bij deze inspirerende lezing. Tom Joye zal voor het zomernummer van Bomennieuws 2017 een artikel schrijven, zodat zijn bevindingen voor eenieder toegankelijk zijn.

Donateurswerving

Voor de donateurswerving is een [nieuwe folder](#) gemaakt. Donateurs en vrijwilligers hebben geholpen deze folder te verspreiden. Daarnaast is een [overzicht](#) van onze activiteiten en producten naar alle gemeenten in Nederland gemaild. Enkele gemeenten zijn als reactie hierop beheerderabonnee of donateur geworden en er zijn verschillende uitgaven besteld.

In het voorjaar is een kleine, digitale, donateursenquête gehouden over het werven van nieuwe donateurs. Hierdoor hebben we beter inzicht gekregen in de wensen en behoeften van onze donateurs en verschillende suggesties voor verbetering ontvangen. In het najaar is het donateursbestand opgeschoond: donateurs die enkele jaren geen bijdrage hebben betaald, zijn geschrapt. Hierover is duidelijk gecommuniceerd in een brief.

Landelijk Register van Monumentale Bomen

10.000 inspecties

Op 9 september werd de 10.000^e boom geïnspecteerd door een van de vrijwillige boominspecteurs! Dit was mogelijk door de inzet van zo'n 200 vrijwilligers. De inspectieronde is in 2014 gestart om de gegevens van het Landelijk Register van Monumentale Bomen (www.monumentalebomen.nl) te actualiseren. In totaal staan er ruim 14.000 bomen in het register.

Aanmelding nieuwe bomen

In 2016 zijn een kleine 400 nieuwe bomen opgenomen in het register. Deels aangemeld door de boominspecteurs via het portaal, deels door boomeigenaars met het aanmeldformulier. Een commissie beoordeelt de meldingen. De meldprocedure via het portaal (alleen mogelijk voor boominspecteurs) is in 2016 herzien en in 2017 operationeel geworden.

Coördinator register

Eind 2016 heeft Joris Voeten aangegeven zijn taak als coördinator van het Landelijk Register van Monumentale Bomen te willen overdragen. Dankzij Joris' kennis en inzet kon het register in 2015 online gaan. Simen Brunia, boomspecialist en kenner van boomziekten, heeft het coördinatorschap overgenomen.

Bomenfonds

Het Prins Bernhard Cultuurfonds heeft ook voor 2016 budget beschikbaar gesteld voor het Bomenfonds. Eigenaren van bomen uit het Landelijk Register van Monumentale Bomen kunnen subsidie aanvragen voor het onderhoud van hun bomen. In 2016 is € 20.514 aan subsidies uitgekeerd. Boomspecialist Maarten Windemuller behandelt en controleert de aanvragen.

Adoptiebomen

Van 1985-1991 heeft de Bomenstichting in elke provincie symbolisch een boom 'geadopteerd': een onderhoudsbeurt is toen aangeboden, de eigenaren bleven echter verantwoordelijk voor het onderhoud en de veiligheid van de bomen. In 2016 is opnieuw aan de eigenaren van de adoptiebomen aangeboden 100% subsidie te verlenen voor een onderhoudsbeurt. Eén eigenaar heeft hiervan gebruik gemaakt.

RCE

Met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is overleg gevoerd over het opnemen van de bomen uit het Landelijk Register van Monumentale Bomen in de [Atlas](#) van het landschappelijk groen erfgoed van Nederland. Deze atlas is op 2 juni online gegaan. Het opnemen van 'onze' bomen zal in 2017 nader worden uitgewerkt.

Nieuw product

Boek 'Leve(n)de speelplekken, bomen in het middelpunt'

In de zomer verscheen deze [nieuwe uitgave](#). Annemiek van Loon, De Bomenspecialist, en Hanna Hirsch, bureausecretaris, schreven een handleiding voor beleidsambtenaren, schoolbesturen, speeltuinverenigingen, lokale bestuurders en ouders om bomen op speelplekken tot middelpunt te maken. Elk hoofdstuk bevat informatie, een kinderverhaal en tips om aan de slag te gaan. Door de samenwerking met Jet Westbroek (lay-out) en Roel Seidell (illustraties) en gevarieerd fotomateriaal (dank aan de vele fotografen) is het een vlot leesbaar, informatief en prachtig geïllustreerd boek geworden.

Communicatie

Bomennieuws

Ons tijdschrift [Bomennieuws](#) kwam ook in 2016 tweemaal uit. De redactie, bestaande uit Corine van Dun (hoofdredacteur), Hanna Hirsch, Henriette Lautenbach en Annemiek van Loon, wist weer interessante onderwerpen te belichten. In de donateursenquête werd aangegeven dat het tijdschrift goed wordt gewaardeerd en een belangrijke informatiebron is voor de donateurs.

Het zomernummer bood de artikelen: De fladderiepen van Barneveld, Het nieuwe sortiment van de paardenkastanje, Bomen voor steden van de toekomst, Wat doen zwammen, De Libanonceder van Heemstede, 50 jaar boomverzorging in Nederland, een voorbeschouwing van 'Leve(n)de speelplekken', Snoeien met de handen in de zakken, Paleispark Het Loo en een recensie van het boek 'Oude bossen, houtwallen en heggen in het hoogste Zuid-Limburg'.

In het winternummer stonden de artikelen: De boomarter in steeds meer bomen, Nieuwe Wet natuurbescherming beter voor bomen, De bomen van Vincent van Gogh, Ons Mooi Epe redt ruim 400 bomen, de Taxus, Eikvarens op straatbomen, Elke buurt een eigen bos, Slim beheer van Rotterdamse bomen, Boomvrienden ontmoeten elkaar in Tsjechië (congres over monumentale bomen), Renovatie in Amsterdamse parken en een recensie over de eigen uitgave 'Leve(n)de speelplekken'.

Advertenties

Tweemaal stond er een advertentie van de Bomenstichting in 'De Tuin in vier seizoenen' en in het Wandelmagazine 'Op lemen voeten' (ruiladvertenties). Ook verscheen een advertorial in de digitale nieuwsbrief van 'Op lemen voeten'. Doel is de Bomenstichting te promoten en donateurs te werven. Met een door studenten van de Willem de Kooning Academie ontworpen advertentie hebben we meegeedongen naar de NRC Charity Award. Gewonnen hebben we niet, maar wel stond de Bomenstichting met een 2-paginagrote advertentie op 10 augustus in de NRC en NRC Next.

Artikelen in tijdschriften

Naar aanleiding van het verschijnen van 'Leve(n)de speelplekken' schreef Annemiek van Loon, een van de auteurs, een artikel in het Vakblad Groen en in de bomenspecial van Stadswerk.

Bijdragen aan uitgaven derden

Als opvolger van het 'Wandelboekje voor natuurvrienden' van Eli Heimans en Jac. P. Thijsse, eerste druk in 1900, verscheen in het voorjaar het 'Wandelboekje van natuurvrienden'. Verschillende natuurorganisaties bieden de lezers wandelingen aan. De bijdrage van de Bomenstichting bestaat uit

de wandeling '[Langs monumentale bomen in het centrum van Amsterdam](#)', in 2015 samengesteld ter gelegenheid van het online gaan van het Landelijk Register van Monumentale Bomen. De begeleidende tekst is geschreven door Hans Kaljee en Hanna Hirsch.

In het najaar verscheen '[Het Groene Goud](#)' van de hand van Marina Laméris en J'ørn en Lia Copijn. Zij beschrijven de ontwikkeling van het boomverzorgersvak van 1966 tot 2016. Eén hoofdstuk gaat over de Bomenstichting, aangezien Lia en J'ørn Copijn deze mede hebben opgericht.

Digitale nieuwsbrieven

In juni en oktober is een [digitale nieuwsbrief](#) verstuurd. Hierin zijn actuele ontwikkelingen vermeld met informatieve links en uitnodigingen voor bijeenkomsten van de Bomenstichting (donateursdag, Dierckxlezing). Abonneren voor de nieuwsbrief kan via de website. Ook zijn er nieuwsbrieven verstuurd naar de contactpersonen en werden de boominspecteurs via e-mails op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen met het portaal.

Persberichten en mailings

Bij het verschijnen van 'Leve(n)de speelplekken' is een persbericht verstuurd. Dit heeft geleid tot aandacht in de media (vakbladen, radio, Trouw, Nederlands Dagblad). Ook alle groenorganisaties en scholen hebben een bericht ontvangen over deze uitgave. In januari hebben alle gemeenten nogmaals bericht gekregen over '[Bomen met je burens](#)', leidraad voor geschillen bij de erfgrans en de bijbehorende folder '[Bomen bij de erfgrans](#)', uitgaven van 2015.

Twitter

Met enige regelmaat zijn tweets verstuurd. Enkele onderwerpen: successen bij behoud bomen, donateursdag en contactpersonendagen, 10.000^e boomcontrole van het Landelijk Register van Monumentale Bomen, NRC Charity Awards, verschijnen nieuwe boeken, Dierckxlezing, Annevilleboom, studiedag over de nieuwe Wet natuur (februari 2017). Er zijn bijna 700 volgers.

Procedures en adviezen

De Bomenstichting is ook in 2016 veelvuldig om advies gevraagd bij dreigende schade of kap van bomen. Daarnaast zijn gemeenten geadviseerd over voorgenomen (nieuwe) bomenverordeningen. Een boom die de aandacht van de landelijke pers heeft en waar veel mensen zich bij betrokken voelen is de [Annevilleboom](#), ook wel Troetelek genoemd. Een monumentale zomereik in de middenberm van de A58 bij Ulvenhout. De Bomenstichting is met Rijkswaterstaat in gesprek gegaan om te onderzoeken of de boom op de locatie behouden kan worden. De uitkomst wordt in 2017 bekend.

Verder is vermeldenswaard:

- Op 16 februari heeft de rechtbank Amsterdam in een nauwelijks gemotiveerde uitspraak het beroep tegen de afwijzing van een handhavingsverzoek wegens illegale kap door de VU afgewezen. De VU had begin 2015 geheel onverwacht een groot aantal bomen op de voormalige schoolwerktuinen gerooid voor de aanleg van een tijdelijk parkeerterrein, terwijl de gemeente had verzekerd dat de bomen pas zouden worden gekapt als de nieuwbouw zou starten. Dit was ook in de kapaanvraag vermeld.
- Bij de rechtbank Amsterdam is tevergeefs getracht een oude iep met een holte te behouden. De rechtbank oordeelde op 3 juni dat stadsdeel Centrum de extreem strenge SDC-norm (SDC = Stadsdeel Centrum) van 1,4 mocht toepassen. Deze norm houdt in dat een boom 40% veiliger moet zijn dan de Mattheck-norm voor het bepalen van de veilige restwanddikte rond een holte.
- Op 17 augustus heeft de Raad van State een belangrijke uitspraak gedaan: de Bomenstichting kan beroep instellen tegen een verkeersbesluit dat bomenkap tot gevolg zal hebben ([ABRvS 17 augustus 2016](#), nr. 201506091/1/A1). Eerder had de rechtbank Oost-Brabant de Bomenstichting niet als belanghebbend aangemerkt bij het verkeersbesluit, alhoewel het besluit zal leiden tot het kappen van 13 bomen (in Mierlo). De uitspraak over de rechtmatigheid van het verkeersbesluit volgt in 2017.

- Op 7 augustus is de gemeente Zuidhorn verzocht de kap van 74 abelen aan de Westerdijk te Den Horn te verbieden. De kapmelding was gedaan in verband met reconstructie van de weg. De kapmelding is op 6 oktober ingetrokken in verband met een in te stellen onderzoek naar de mogelijkheid van behoud van de bomen.
- Op 20 mei is door onze contactpersoon in Raamsdonk bezwaar gemaakt tegen de kapvergunning voor een beuk aan het Willem Alexanderhof te Raamsdonksveer, gemeente Geertruidenberg. De bezwaarschriftencommissie adviseerde op 11 oktober het bezwaar gegrond te verklaren en de vergunning te herroepen, maar het college heeft aangekondigd het advies niet over te nemen. Het besluit op bezwaar wordt afgewacht.
- Op 29 maart is een kapvergunning verleend voor 9 (monumentale) eiken, 2 berken en 1 spar aan de Lagebrugweg in Helenaveen, gemeente Deurne, in verband met de aanleg van een fietspad naar het sportpark. De bezwaarprocedure tegen deze kapvergunning was succesvol. De gemeente heeft de vergunning op 12 oktober ingetrokken en onderzoekt nu alternatieven voor de verbetering van de veiligheid van het fietsverkeer naar het sportpark.

Uitnodigingen en relaties met andere organisaties

- Ook dit jaar waren we aanwezig op studiedagen van de Kring van Praktiserende Boomverzorgers.
- Er is overleg gevoerd met Egbert Roozen, directeur van de branchevereniging voor ondernemers in het groen (VHG). Aan de orde kwamen onder andere de nieuwe uitgave 'Leve(n)de speelplekken', het manifest De Levende Tuin en Future Green City. Op 6 oktober heeft de Bomenstichting twee presentaties gehouden bij de vakgroep boomspecialisten van de VHG: Stand van zaken bij de Bomenstichting en het boek 'Leve(n)de speelplekken'. Alle aanwezigen hebben het boek ontvangen uit handen van de VHG.
- Op 29 november heeft Annemiek van Loon namens de Bomenstichting het boek 'Leve(n)de speelplekken' gepresenteerd tijdens de grote vakbeurs Future Green City, gehouden in 's-Hertogenbosch.
- Met het opleidingscentrum IPC Groene Ruimte heeft de Bomenstichting een studiedag opgezet voor (groene) beleidsmedewerkers, gemeenten, contactpersonen, studenten en andere geïnteresseerden. Centraal staat de nieuwe Wet natuur die op 1 januari 2017 van kracht is geworden: Welke kansen biedt de nieuwe wet voor bescherming en behoud van bomen en wat zijn nieuwe (on)mogelijkheden voor gemeenten en provincies? De dag vond plaats op 14 februari 2017.
- Oriënterende gesprekken hebben plaatsgevonden met Staatsbosbeheer (SBB) en het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Deze gesprekken staan ook gepland met Natuurmonumenten, Landschappen en Boomfeestdag.
- Tezamen met enkele lokale boomorganisaties sprak de Bomenstichting met de provincie Gelderland.
- In het kader van het Manifest De levende tuin hebben de Vlinderstichting, Vogelbescherming Nederland en de Nederlands Bijenhoudersvereniging een bijdrage geleverd voor het boek 'Leve(n)de speelplekken'.
- In de nieuwsbrief van september van De Groene Stad heeft een [interview](#) gestaan met Annemiek van Loon als medeauteur van 'Leve(n)de speelplekken'.
- Verschillende grote steden werken samen met Wageningen Universiteit en Research aan een populierenprotocol. De Bomenstichting is hierbij betrokken. Doel is heldere uitgangspunten te formuleren waardoor verantwoorde afwegingen gemaakt kunnen worden tussen behoud en kap. Naar verwachting komt dit protocol in het voorjaar van 2017 beschikbaar.
- Op voordracht van de VHG ontving de Bomenstichting een uitnodiging voor de bijeenkomsten van De Groene Poort Groene Poort (platform van politiek, bedrijfsleven, overheid en kennisinstituten).
- Er is contact gelegd met het IVN over mogelijkheden tot samenwerking.

- De Bomenstichting was aanwezig bij de première van 'Requiem voor een boom', een documentaire van Michiel Brongers over het proces rondom de Anne Frankboom.

Amsterdam, maart 2017

Leen van der Sar
Hans Borren
Eric Rood
Bart Witmond

Peter Lommerse
Gerrit-Jan van Prooijen
Frank Warendorf
Hanna Hirsch (bureausecretaris)